

Котова Інна Миколаївна, с.н.с.

Балджи Марина Дмитрівна, к. геогр.н., доцент

Одеський національний економічний університет, Україна

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РЕГІОНАЛЬНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА

В умовах глобалізації та посилення міжнародної конкуренції забезпечення конкурентоспроможності економіки країни, галузей, регіонів та підприємств можливе лише на основі активізації інноваційної діяльності. Актуальність дослідження інноваційних процесів як в цілому по Україні, так і в її окремих регіонах обумовлена необхідністю вирішення завдань щодо зміцнення конкурентних позицій вітчизняних підприємств на світових ринках та підприємств окремих регіонів України на її внутрішньому ринку.

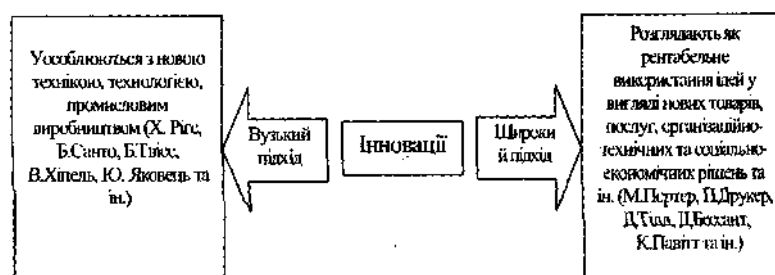
Метою нашого дослідження є аналіз стану інноваційних процесів на промислових підприємствах, визначення ролі та значення інноваційних перетворень в регіоні, а також обґрунтування рекомендацій щодо поширення використання інновацій в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

В літературних джерелах виділяють два підходи до визначення інновацій: вузький та широкий, які дозволяють поглянути на інновації в залежності від широти охоплення (рис. 1).

Так, у вузькому розумінні інновація уособлюється із новою технікою, технологією, промисловими виробництвом. У широкому значенні інновації розглядають як рентабельне використання ідей у вигляді нових товарів, послуг, організаційно-технічних та соціально-економічних рішень виробничого, фінансового, комерційного характеру. Такий підхід враховує не тільки нові технології, але й нові методи роботи.

Тому власники новітніх технологій у сучасних умовах мають найбільші конкурентні переваги. При цьому домінує у конкуренції той, хто першим застосує інновації, «...він ніби черпає із загального казана всесвітнього прибутку непропорційно великою ложкою. На порядок менше збагачується той, хто просто тиражує чужі технології. І вже, звичайно, бідним і знедоленим на їхньому фоні виглядає власник технологій вчорашнього дня...» [1, с 510].

Рис. 1. Підходи до визначення інновацій

Міжнародна практика свідчить, якщо у ВВП країни частка інноваційної продукції складає менше 20%, то національна продукція втрачає конкурентоспроможність. В Україні зростання ВВП на основі нових технологій дорівнює лише 0,7%.

Сьогодні в Україні спостерігається існування ряду негативних явищ, подолання яких дозволило б реальному секторові збільшити випуск інноваційної та високотехнологічної продукції:

інноваційна активність підприємств України перебуває на вкрай низькому рівні. Частка підприємств, що здійснювали інновації, у 2007 р. становила 14,2 % загальної кількості, у 2008 р. - 13,0%, у 2009 р. - 12,8%, тоді як у 2000 р. - 14,8%, [2, с 325]. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промисловості у 2000-2009 рр. стабільно не перевищує 7%;

розвитку інноваційної діяльності українських підприємств перешкоджають фінансові чинники, що, насамперед, пов'язано з браком коштів. Так, аналіз структури витрат фінансування інноваційної діяльності в промисловості, здійснюваних у 2009 р., свідчить, що найбільшу частку цих витрат складають саме власні кошти підприємств (65,0%) [2, с 326]. Однак, їх не вистачає і якість інноваційного процесу погіршується. Сьогодні українська держава практично індиферентна до інновацій: частка відповідних державних витрат склала у 2009 р. лише 1,6 % загальних витрат [2, с 326];

відсутній механізм інтеграції регіональних галузевих програм до національної інноваційної системи. Як наслідок - заниженими і нерівномірними є темпи регіонального розвитку;

- недостатньо розвинуто кооперування між підприємствами і науковими організаціями;

інноваційний розвиток гальмує нерозвиненість інноваційної інфраструктури, що має поєднувати ланки «ідея-наука-технологія-виробництво-ринок». Внаслідок відсутності механізмів комерціалізації результатів науково-технічних розробок та передачі їх до сфери виробництва найслабшою стає ланка «налітка-технологія-виробництво»:

- спостерігаються негативні тенденції у чисельності та віковій структурі

Наукового потенціалу країни. Якщо у 2000 р. кількість науково технічних співробітників склала 120800 особи, то у 2009 р. - лише 92400, тобто зменшилась за 9 років майже на 23,-5% [2, с. 322];

- низька кваліфікація управлінських кадрів для забезпечення інноваційного сталого розвитку регіону.

Втім, світовий досвід доводить, що саме активізація використання інновацій підприємствами дозволяє досягти високої технологічної незалежності компаній, забезпечує зростання їх ефективності і конкурентоспроможності, що сприяє економічному розвитку як на регіональному, так і на національному рівні.

На позитивний поступ країни в контексті розвитку інновацій, попри складність ситуації, можуть вплинути два незаперечні фактори:

1) існування досвіду та національних традицій здійснення великих науково-технічних проектів та наявність численних носіїв відповідного знання;

2) наявна всеохоплююча промислова інфраструктура в регіонах, що може стати підґрунтям майбутніх інноваційних кластерів.

Усвідомлення потенціалу цих факторів має започаткувати роботу, спрямовану на

посилення ролі регіонів в акумулюванні внутрішніх ресурсів країни та оновленні української економіки. Процес поширення інновацій від централізованого має перейти до локального, коли окремі регіони, завдяки локальним інноваційним процесам, перетворюються на «точки інноваційного зростання» національної економіки. Втім, міжнародна практика свідчить, що жодний вдалий приклад регіональних інновацій неможливий без відповідної державної підтримки на місцевому, регіональному та загальнонаціональному рівні.

Література

1. Глобалізація і безпека розвитку: [монографія] / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін; керівник авт. колективу і наук, редактор О.Г. Білорус. - К.: КНЕУ, 2001. - 733с.
2. Статистичний щорічник України за 2007 рік. Державний комітет статистики України. - Київ, 2008. - 572 с

